gemeente Haarlemmermeer

memo

Ruimte, Economie en Duurzaamheid

Aan Leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer
Van M. Prast
Datum 12 juni 2023
Onderwerp Informatie over raadsessie kaders stellen bij participatie wind op land

Geachte heer, mevrouw,

Wind op land is een onderwerp met grote maatschappelijke impact, zowel als energie-opwekkingsmethode, maar ook in het regime van de provincie, het ruimtelijk beslag van de turbines, de (voelbare) effecten voor de leefbaarheid. Het onderwerp roept op allerlei manieren sterke meningen en emoties op. Ook in onze gemeente zijn deze meningen en emoties merkbaar. Eerder heeft u aangegeven nadrukkelijk sturing te willen geven aan een initiatief voor een windpark en dat u draagvlak belangrijk vindt. Op 11 mei jongsteleden besloot u om kaders te gaan stellen bij participatie over wind op land (7450800).

U stelt deze kaders bij participatie in een raadsessie. De raadsessie om kaders bij participatie voor wind op land te stellen gaat vooral over welke rol u als gemeenteraad wil innemen bij participatie en over welke ruimte u biedt aan de aan de omgeving bij het opstellen van randvoorwaarden voor een windpark. Dit memo bereidt u voor op deze sessie. In aanloop naar deze raadsessie zijn de volgende stappen gezet:

1. Vaststellen van RES 1.0, inclusief aangenomen amendement om een concreet windzoekgebied aan te wijzen (2021.0000778)
2. Vaststellen Werkwijze gemeenteraad bij participatie (2021.0001261)
3. Brief informatie over stand van zaken windzoekgebied Haarlemmermeer-Zuid (7454821).
4. Besluit om in te stemmen met raadsvoorstel (7450800) kaders stellen bij participatie voor wind op land (11 mei 2023)
5. Informatieve bijeenkomst over stand van zaken windzoekgebied Haarlemmermeer-Zuid en Werkwijze gemeenteraad bij participatie (1 juni 2023)

In dit memo wordt u eerst bijgepraat over welke kaders er al zijn met betrekking tot wind op land en wat de rollen in de besluitvorming zijn. Daarna wordt uitleg gegeven over de Werkwijze gemeenteraad bij participatie en welke vragen u dient te beantwoorden om kaders te stellen bij participatie voor wind op land. De beantwoording van de vragen leidt tot een keuze uit vier scenario's. Daarmee beantwoordt u de hoofdvraag:

Welke kaders geeft u mee voor het participatieproces voor wind op land en welke rol neemt u daarbij zelf in?

Wind op land in Haarlemmermeer

Voor wind op land heeft de gemeente al enkele kaders. Ten eerste is er de Regionale Energie Strategie 1.0 waarin het windzoekgebied Haarlemmermeer-Zuid is opgenomen. Op 10 juni 2021 is dit, via een amendement, door u vastgesteld (2021.0000778). Dit vanuit het idee dat er een concreet zoekgebied nodig is om de haalbaarheid van windenergie en draagvlak in de omgeving te onderzoeken. De afgelopen periode zijn onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een windparkproject binnen dit zoekgebied, is er een marktconsultatie uitgevoerd en is gesproken met enkele stakeholders waaronder de dorpsraden. Hierover bent u geïnformeerd tijdens de informatieve bijeenkomst van 1 juni 2023.

Ten tweede is er het beleidskader lokaal eigenaarschap in zon- en windprojecten (2021.0000755). Hierin wordt geduid wat lokaal eigenaarschap inhoudt en welke regels, procedures en uitgangspunten er zijn om te zorgen voor lokaal eigenaarschap. Elementen daarin zijn financiële participatie en het organiseren van een participatieproces door een initiatiefnemer van een windpark. Zo wordt er in het beleidskader ingegaan op waar een participatieproces aan dient te voldoen. Een initiatiefnemer dient onder ander door middel van een participatieplan aan te tonen dat er een adequaat participatieproces wordt georganiseerd. Ook staat erin waar een voorstel voor het meedelen en financieel participeren aan dient te voldoen. Het beleidskader is voor de volledigheid toegevoegd als bijlage bij dit memo.

Ten derde is er het coalitieakkoord 2022-2026 ‘Toekomstbestendig Groeien’ waarin staat benoemd dat er naast zonne-energie ook andere vormen van het opwekken van duurzame energie nodig zijn om de klimaatdoelen te halen. Om die reden willen wij actief draagvlak creëren voor het windzoekgebied Haarlemmermeer-Zuid.

Rollen in besluitvorming wind op land

De provincie is bevoegd gezag bij de vergunningverlening bij grote windturbineparken (van meer dan 5 Megawatt). Uitgangspunt van de provincie is dat zij ruimte laat aan gemeenten in de voorbereiding van windparkprojecten, maar de formele bevoegdheid niet overdraagt. Die ruimte volgt uit de RES. Daarin is afgesproken dat gemeenten aan de lat staan voor (de kaders bij) participatie, vaak gezamenlijk met een initiatiefnemer. De gemeente kan bij de omgeving ophalen welke aspecten aandacht vragen bij de realisatie van een windpark. De gemeente kan de input uit de omgeving vertalen naar een set aan randvoorwaarden die zij van belang vindt bij de realisatie van een windpark. Deze randvoorwaarden kan de gemeente meegeven aan de provincie. De provincie besluit uiteindelijk of het wel of geen toestemming verleent aan een windpark en onder welke voorwaarden. Er is een intentieverklaring met de provincie Noord-Holland gesloten om gezamenlijk verkennen wat het meest logische en transparante proces is voor de besluitvorming over windenergie (7398291). Ter verduidelijking van de rollen in de besluitvorming van windenergie zie onderstaande figuur.

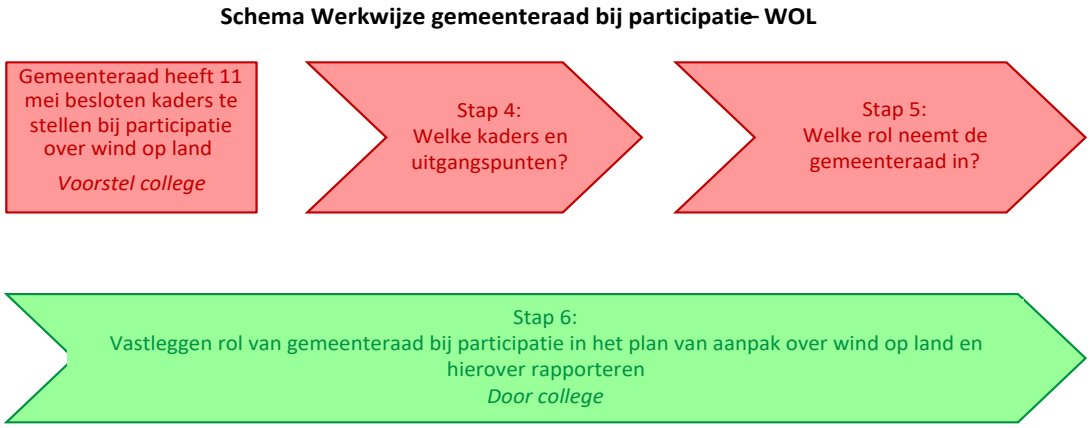
Figuur 1: rollen in besluitvormingsprocedure wind op land

Voor wind op land bestaan er dus al enkele kaders voor participatie. De raadsessie om kaders bij participatie voor wind op land te stellen gaat daarom vooral over welke rol u als gemeenteraad wil innemen bij participatie en over welke ruimte u biedt aan de aan de omgeving bij het opstellen van randvoorwaarden voor een windpark.

Werkwijze gemeenteraad bij participatie

De Nota van B&W 'Werkwijze gemeenteraad bij participatie' (hierna: werkwijze) (2021.0001261) is het instrument waarmee u bepaalt bij welke onderwerpen of projecten u een rol neemt in de participatie en waarmee u de kaders voor participatie en uw eigen rol daarbij vooraf vaststelt. De werkwijze biedt een handreiking waarmee participatie een vast en herkenbaar onderdeel kan zijn van besluitvorming. De werkwijze sluit aan op eerdere verkenningen van (een deel van) de raad, naar hoe u om kan gaan met invloed (geven) aan inwoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke planvorming en uitvoering. Vorig jaar heeft u deze werkwijze voor het eerst benut om kaders aan participatie te stellen bij de kanaalstrategie in de raadsessie van 27 oktober 2022. Nu past u hem voor de tweede keer toe om kaders te stellen bij participatie over wind op land. De werkwijze bestaat uit zes stappen. De eerste drie stappen gaan over de selectie van onderwerpen of projecten. Dat is dus al gebeurd. Stappen vier tot en met zes komen aan de orde wanneer u daadwerkelijk kaders stelt. Daarom

worden deze stappen hieronder nader toegelicht.

Figuur 2 schema werkwijze gemeenteraad bij participatie wind op land

Bij **stap 4** van de werkwijze beantwoordt u vier vragen voor wind op land:

1. Wat willen we ophalen?
2. Wie willen we betrekken?
3. Wie is er verantwoordelijk voor het proces?
4. Wat doen we met de opbrengst?

Toelichting op de vragen:

1. Wat willen we ophalen?

Dit is de vraag naar waarom we participeren. Er zijn meerdere doelen mogelijk, onder meer

- Inzicht in welke belangen er zijn en geraakt worden;
- Inzicht in wensen;
- Ideeën opdoen om tegemoet te komen aan wensen en belangen;
- Deskundigheid gebruiken door beschikbare relevante kennis en ervaring op het onderwerp te benutten;
- Betrokkenheid en eigenaarschap creëren;
- Mate van acceptatie.

2. Wie willen we betrekken?

Hier gaat het om de doelgroep die moet worden betrokken. De vraag is dan wie er belanghebbende is bij het onderwerp of wie bij kan dragen aan het doel van de participatie.

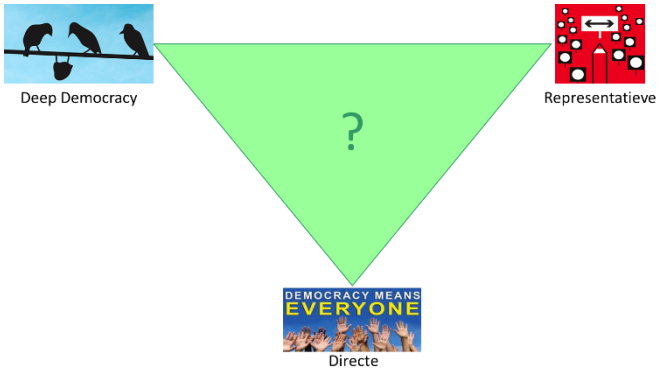
- Geografisch afbakenen?
- Inhoudelijk belanghebbenden?
- Inhoudelijk deskundigen?
- Stemgerechtigden?
- Inwoners onder de 18?
- Behalve inwoners ook ondernemers betrekken?
- Inwoners individueel dus op persoonlijke titel betrekken?
- Georganiseerde (belangen)groepen?

Daarnaast hebben we in Haarlemmermeer een aantal participatiepartners[1] . Bij elk doelgroepbepaling kijken we nadrukkelijk of we vinden dat zij betrokken moeten weer (ja, tenzij).

3. Wie is er verantwoordelijk voor het proces?
Daarbij gaat het erom wie het doel van het onderwerp wil of moet realiseren.

- Initiatiefnemer
- Samenleving (dorps/wijkraad, belangenvereniging)
- Gemeente

4. Wat doen we met de opbrengst?
De vraag hier is hoeveel invloed de uitkomst van de participatie heeft op de besluitvorming over het onderwerp.

- Inzicht in belangen en wensen is input voor eigen oordeelsvorming door het gemeentebestuur (klassiek representatief democratiemodel: Participatie dient om optimaal inzicht te geven in belangen, wensen, kennis, etc.)
- Meerderheidsvoorkeur bij het participatieproces bepaalt het besluit van de gemeenteraad (directe democratie: Participatie dient om de kring van besluitvormers te optimaliseren. Belangenafweging en besluitvorming binnen de kaders die zijn gesteld door de overheid)
- Initiatiefnemer moet aantoonbaar rekening houden met de ingebrachte belangen en wensen (deep-democracy-achtig: besluitvormers toetsen of rekening is gehouden met andere belangen. Het organiseren van participatie heeft als doel dat duidelijk wordt met welke belangen rekening dient te worden gehouden)
- Kennis en ervaring benutten voor een verbeterde uitwerking van het onderwerp

Stap 5 is het bepalen van uw rol in de participatie.
Meerdere rollen zijn mogelijk:

- Aanjager: u vindt het belangrijk dat er wordt geparticipeerd, maar u stelt geen specifieke eisen aan de participatie anders dan in het beleidskader is vastgesteld. Zo toont u belang te hechten aan participatie, maar wekt u weinig verwachtingen richting de deelnemers van het participatieproces. U controleert alleen of participanten zijn betrokken. In deze rol hebt u weinig sturing op hoe en waarover precies de omgeving kan participeren. U houdt als raadslid wel zo veel mogelijk ruimte voor politieke besluitvorming omdat u vooraf geen nadere eisen aan de participatie hebt gesteld.

- Kaderstellend/controlerend: u stuurt op het participatieproces en geeft daarvoor kaders mee aan het college. U ziet toe op een zorgvuldig participatieproces, wat inhoudt dat u controleert of participanten tijdig zijn betrokken. Ook geeft u aan op welke momenten u betrokken wil worden. U controleert niet op de wenselijkheid van

[1] Evaluatie Plan van Aanpak Participatie (2017.0063632), waarin specifieke groepen zijn genoemd, die we betrekken bij ontwikkeling van gemeentelijk beleid en uitvoering: Dorps- en wijkraden, Participatieraad, Jongeren (onder meer via jongerengemeenteraad en jongerenpanel) en ondernemers (via HOP en ZP-net)

de inhoudelijke uitkomst van het participatieproces. Of het participatieproces zorgvuldig is verlopen kan een belangrijke wegingsfactor zijn bij de besluitvorming van de provincie bij een concreet plan voor een windpark.

- Regierol: u heeft de regie op het participatieproces. U geeft zowel inhoudelijke als procesmatige kaders mee aan het college. Onderdeel hiervan is dat u de omgeving een grote mate van invloed geeft in het participatieproces. U kunt zelfs besluiten, dat u zich bij voorbaat committeert aan de uitkomst van de participatie, onder vooraf bepaalde voorwaarden,. U schept hiermee grote verwachtingen richting de deelnemers van het participatieproces. Dit vermindert mogelijk uw eigen stem in het proces, maar kan ook leiden tot meer draagvlak bij een plan voor een windpark.

Op basis van de antwoorden die u geeft op bovenstaande vragen uit de stappen 4 en 5 uit de werkwijze, kiest u vervolgens voor een van de volgende scenario's.

Mogelijke scenario's

Op basis van de verschillende mogelijke antwoorden op de vragen uit stap 4, zien we de volgende scenario's voor wind op land:

A U stelt zich terughoudend op (aanjager)

U laat de invulling van de participatie over aan het college. Het doel van de participatie bepaalt het college. Ook bepaalt het college wie er participeren, hoe en in hoeverre de uitkomst van de participatie worden meegenomen in de voorwaarden voor een mogelijk windpark. Bij besluitvorming over die voorwaarden controleert u alleen of er (voldoende) is geparticipeerd. Tijdens de participatiemomenten kan u deelnemen en opkomen voor de (inhoudelijke) belangen van uw achterban of als toeschouwer aanwezig zijn om te controleren of er wordt geparticipeerd. Omdat u belang hecht aan participatie, moet in het voorstel voor de voorwaarden voor een windpark terug te zien zijn wat er is gebeurd met de uitkomst van de participatie. U controleert alleen of er is geparticipeerd en houdt besluitvorming bij uzelf. Participatie wordt benut om optimaal inzicht in de belangen, wensen en kennis te krijgen. U bent eindverantwoordelijk voor het participatieproces maar legt de uitvoering helemaal in handen van het college.

B U stuurt de participatie aan (controlerend/kaderstellend)

U vraagt het college om een participatieproces te organiseren en uit te voeren, waarin u op de door u benoemde momenten wordt betrokken. U kunt als kader meegeven welk doel de participatie moet hebben en ook de doelgroepen benoemen. Een kanttekening daarbij is dat er op dit onderwerp reeds contact is met de volgende stakeholders: dorpsraden, belangenorganisaties (Vogelwerkgroep Zuid Kennemerland, Natuur- en milieufederatie Noord-Holland, Imkervereniging, Hoofddorpse luchtvaartclub), Schiphol, eigenaren van de bestaande turbines, potentiële initiatiefnemers, en nabijgelegen gemeenten zoals Kaag & Braassem.
U oordeelt of het participatieproces zorgvuldig is verlopen, waardoor de uitkomst een belangrijke wegingsfactor kan zijn bij het vaststellen van de randvoorwaarden voor een windpark. Het college moet aantonen hoe het participatieproces is verlopen en wat er is gedaan met de opbrengst van de participatie. Pas dan kunt u de randvoorwaarden vaststellen. De inhoud van de opbrengst wordt niet beoordeeld, maar het is van belang dát er in het voorstel inzichtelijk wordt gemaakt wát er is gedaan met de opbrengst. U bent eindverantwoordelijk voor het participatieproces en werkt daarin nauw samen met het college.

C U regisseert de participatie en volgt de uitkomst (regie)

U bepaalt het doel, de doelgroepen en de mate van invloed van de omgeving in het participatieproces vooraf. Ook besluit u vooraf dat u bij een eensgezinde inbreng vanuit de

omgeving de randvoorwaarden voor een windpark overneemt en meegeeft aan de provincie. Als de inbreng niet eensgezind is, besluit u zelf over de randvoorwaarden die u wil meegeven aan de provincie. Daarmee geeft u op voorhand ruime invloed aan de participanten. U neemt nadrukkelijk de eindverantwoordelijkheid voor het participatieproces.

Samenvatting scenario's

Rol gemeenteraad	**Terughoudend ofwel Aanjager**	**Aansturend ofwel Kaderstellend/controlerend**	**Regisserend ofwel Regie**
Doel van participatie bepalen	Nee	Ja	Ja
Doelgroep van participatie bepalen	Nee	Kan	Ja
Deelnemen aan participatieproces	Kan, als belangenvertegenwoordiger of procescontroleur	Als procescontroleur en aanspreekpunt voor participanten	Ja, als procescontroleur, als aanspreekpunt of als leider van het participatieproces
Invloed van de uitkomst van participatie	Zichtbaar maken of er invloed is op het voorstel	Verantwoorden wat er met de uitkomst is gedaan (dus invloed op het voorstel)	Bepalend voor het voorstel, mits binnen de kaders en overeenstemming

Bij **stap 6** wordt uw keuze uit de verschillende scenario's verwerkt en vastgelegd in een raadsvoorstel voor het vervolg van wind op land.

Bijlagen:

1. Beleidskader lokaal eigenaarschap (2021.0000755)
2. Presentatie informatieve bijeenkomst wind op land 1 juni 2023
3. Toetsingsonderwerpen provincie windparkplannen

Afschriften:

-